

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. В. ГЕТЬМАНА
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЗАХІДНО-РЕГІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ КЛУБІВ ЮНЕСКО
МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДИПЛОМАТИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КНУ ім. Т. ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЛНУ ім. І. ФРАНКА

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ

Науково-практичний журнал

**EUROPEAN
PERSPECTIVES**

KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF INTERNAL AFFAIRS
V. HETMAN KYIV NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
KYIV INTERNATIONAL UNIVERSITY
INTERREGIONAL ACADEMY OF PERSONNEL MANAGEMENT
WEST REGIONAL ASSOCIATION OF UNESCO CLUBS
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE
DIPLOMATIC ACADEMY OF UKRAINE
THE NATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES
INSTITUTE OF INTERNATIONAL RELATIONS KYIV NATIONAL TARAS SHEVCHENKO UNIVERSITY
FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS OF IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV

№ 6, 2015

Спеціалізоване
видавництво



Specialized
publishing house

Склад міжнародної редакційної колегії:

Джамалія Алі Джалілова	(Dzhamaliya Ali Dzhaliilova)	Азербайджан, Баку
Іса Мамедов	(Isa Mamedov)	Азербайджан, Баку
Сергій Балашенко	(Sergey Balashenko)	Білорусь, Мінськ
Олександр Браусов	(Alexander Brausov)	Білорусь, Мінськ
Меружан Товмасян	(Meruzhan Tovmasyan)	Вірменія, Єреван
Іонідіс Мільтоніаді	(Ionidis Miltoniadi)	Греція, Салоніки
Петро Потічний	(Peter Potichnyi)	Канада, Отава
Ігор Ракевич	(Igor Rakevych)	Канада, Онтаріо
Андрій Боршевський	(Andriy Borshevskiy)	Молдова, Кишинів
Борис Сосна	(Borys Sosna)	Молдова, Кишинів
Тетяна Мухтасарова	(Tatiana Muhtasarova)	Росія, Москва
Тарас Гунчак	(Taras Hunczak)	США, Нью-Йорк

•

Журнал "ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ" включено до наукометричних баз

Міжнародної редакції списків журналів ВАК Росії і України

"Web of science" і "Scopus 2015"

http://publicpublisher.com/ua/journal/evropeyski-perspektivi_684.php

Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського

<http://www.nbuv.gov.ua>

Російська електронна бібліотека

<http://elibrary.ru>

DRJI / Directory of Research Journals Indexing

<http://drji.org>

OAJI / Open Academic Journals Index

<http://oaji.net>

49, вул. Львівська,
Київ, Україна, 03179
E-mail: np9907@mail.ru
k9907@i.ua

тел. +38 067 9289123, +38 050 2977758
+38 098 6609908
+38 (044) 424-90-20 дод. 173

Редакційна колегія:

Editorial board

Головний редактор:

Editor-in-chief

Кузнєцов Є.В. (Kuznetsov E.)

Заступник головного редактора:

Deputy editor

Власюк О.С. (Vlasuk O.)

Кирилич В.П. (Kyrylych V.)

Відповідальний секретар:

Executive secretary

Бандурка А.С. (Bandurka A.)

Антонюк Н.В.	(Antoniuk N.)	☐
Басай В.Д.	(Basay V.)	☐
Бураковський І.В.	(Burakovskiy I.)	☐
Василькевич Я. І.	(Vasilkevich Y.)	◆
Гайдуков Л.В.	(Gaydukov L.)	☐
Гуменюк Б.І.	(Gumeniuk B.)	☐
Губерський Л.В.	(Guberskiy L.)	☐
Грабинський І.М.	(Grabynskiy I.)	☐
Крижанівський В.П.	(Kryzhanivskiy V.)	☐
Куйбіда В.С.	(Kuybida V.)	☐
Лещенко Л.Є.	(Leshchenko L.)	☐
Лук'яненко Д.Г.	(Lukyanenko D.)	☐
Майборода О.М.	(Mayboroda O.)	☐
Мальський М.З.	(Malskiy M.)	☐
Марчак В.Я.	(Marchak V.)	☐
Синявська О.Ю.	(Syniyvska O.)	☐
Христинченко Н.П.	(Hrystynchenko N.)	◆
Черновський О.К.	(Chernovsky O.)	◆

Символами позначено:

доктор наук (Doctor of Science); ☐

кандидат наук (Candidate of Science) ◆

Макет, дизайн та верстка

Василь Герман (Herman V.)

Коректура

Марина Павелчак-Шуй (Pavelchak-Shuy M.)

Редакційна рада

/Editorship/

Голова ради

/Chief of the editorship/

Бандурка О.М. (Bandurka O.) ☐

Білас І.Г.	(Bilas I.)	☐
Біленко Ю.І.	(Bilenko Y.)	◆
Гацелюк В. О.	(Gatseliuk V.)	◆
Грохольський В.Л.	(Groholsky V.)	☐
Загорський В.С.	(Zagorsky V.)	☐
Задорожній О.В.	(Zadorozhniy O.)	◆
Курко М.Н.	(Kurko M.)	☐
Левченко К.Б.	(Levchenko K.)	☐
Левицький Т.І.	(Levytskiy T.)	◆
Лошихін О.М.	(Loschyhyn O.)	☐
Луценко Ю. В.	(Lutsenko Y.)	◆
Меленко С.Г.	(Melenko S.)	☐
Макієвич М.М.	(Makiyevych M.)	☐
Мацькевич М.М.	(Matskevych M.)	☐
Писаренко С.М.	(Pysarenko S.)	☐
Подолька А.М.	(Podolyaka A.)	☐
Репецький В.М.	(Repetskiy V.)	☐
Фріс П.Л.	(Fris P.)	☐
Хачатурян Х.В.	(Khachaturian Kh.)	◆
Хлівний В.К.	(Hlivniy V.)	☐
Шур Б.В.	(Shur B.)	☐
Яковина М.М.	(Yakovyna M.)	◆

Інформаційно-технічний відділ:

Informative and technical department:

Юрій Одіноков (Odinokov Y.) - начальник

Катерина Бойко (Boyko K.)

Андрій Іванішів (Ivanishiv A.)

Катерина Коростельова (Korostelova K.)

Реквізити журналу:
ЗРАК ЮНЕСКО
Код 24680270
р/р 2600702141496

МФО 325365
Дрогобицьке відділення
Центральної філії
ПАТ «КРЕДОБАНК»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ

(ПОЛІТИКА, ЕКОНОМІКА ПРАВО)



EUROPEAN PERSPECTIVES

(POLITICS, ECONOMICS, LAW)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF INTERNAL AFFAIRS

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. В. ГЕТЬМАНА
V. HETMAN KYIV NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
V. N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
INTERREGIONAL ACADEMY OF PERSONNEL MANAGEMENT

ЗАХІДНО-РЕГІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ КЛУБІВ ЮНЕСКО
WEST REGIONAL ASSOCIATION OF UNESCO CLUBS

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE

ДИПЛОМАТИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
DIPLOMATIC ACADEMY OF UKRAINE

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
THE NATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КНУ ім. Т. ШЕВЧЕНКА
INSTITUTE OF INTERNATIONAL RELATIONS KYIV NATIONAL TARAS SHEVCHENKO UNIVERSITY

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЛНУ ім. І. ФРАНКА
FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS OF IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV

Свідоцтво про державну
реєстрацію:
Серія КВ №8205
від 11.12.2003 р.

Постановою президії ВАК України за №1-05/6 від
06.10.10р. журнал включений до переліку наукових
видань, в яких публікуються основні результати
дисертаційних робіт з економічних і юридичних наук

Друкується за ухвалою Вченої Ради
Харківського національного університету
внутрішніх справ № 5 від 16.09.2015 р.

виходить щоквартально
© Спеціалізоване видання
«ЮНЕСКО СОЦІУС» 2015

ЗМІСТ

ЕКОНОМІКА

ПАПІ В.В.

РОЛЬ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....5

ЛИСЬКОВА А.М.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРІОД СТРУКТУРНОЇ
КРИЗИ ЯК МЕТОД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....13

ДУМІКЯН М.М.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ
ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ.....20

БРУСІАЛЬЦЕВА Г.М.

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....26

ТОРШИН Є.О.

АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ.....32

КАЛЕНСЬКА В.П.

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
НА РАДІАЦІЙНО ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....38

ДЕМ'ЯНЕНКО Ж.А.

СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ СИСТЕМИ
ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....47

ТИМОЩУК Е.А.

ВПЛИВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОВКІЛЛЯ.....53

ВІНТСІ ЖОЕ РОЗЕВЕАЛЬТ ІДРІССА

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....60

КРИВЕНЦОВА А.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО
СТАНУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ В УКРАЇНІ.....68

ПРАВО

ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

РОМАНЕНКО Е.О.

ЕЛЕКТРОННИЙ УРЯД – НОВА МОДЕЛЬ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ВІДНОСИН.....75

ШУТАК Н.Д.

ЮРИДИЧЕСКИЕ КОНСТРУКЦИИ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНОЕ ЗНАЧЕНИЕ.....80

ІНВЕСТИЦІЙНО - ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РАДІАЦІЙНО ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Анотація. В статті проаналізовано сучасний стан та проблеми формування системи інвестиційно - інноваційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств на радіаційно забруднених територіях. Досліджено чинники впливу на інвестиційну привабливість на радіаційно-забруднених територіях. Наведено динаміку інвестиційних вкладень у сільськогосподарські підприємства Житомирської області протягом 2002-2014 років, зокрема зарубіжних. Вивчено динаміку інвестиційно – інноваційної активності сільськогосподарських підприємств у Житомирській області протягом 2002-2014 років. Охарактеризовано систему інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств в Житомирській області та окреслено стратегічні пріоритети сільського господарства Житомирської області на період до 2015 року.

Ключові слова: інвестиції, радіаційно-забруднені території, сільське господарство, інвестиційна привабливість, інвестиційний потенціал.

УДК:

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ИНВЕСТИЦИОННО - ИННОВАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА РАДИАЦИОННО ЗАГРЯЗНЕННОЙ ТЕРРИТОРИИ

Анотация. В статье проанализированы современное состояние и проблемы формирования системы инвестиционного обеспечения развития сельскохозяйственных предприятий на радиационно-загрязненных территориях. Исследованы факторы влияния на инвестиционную привлекательность на радиационно загрязненных территориях. Приведена динамика инвестиционных вложений в сельскохозяйственные предприятия Житомирской области в течение 2002-2014 годов, в частности иностранных.

Изучена динамика инвестиционной активности сельскохозяйственных предприятий в Житомирской области в течение 2002-2014 годов. Охарактеризованы систему инвестиционного обеспечения развития сельскохозяйственных предприятий в Житомирской области и намечены стратегические приоритеты сельского хозяйства Житомирской области на период до 2015 года.

Ключевые слова: инвестиции, радиационно-загрязненные территории, сельское хозяйство, инвестиционная привлекательность, инвестиционный потенциал.

UDK:

**CURRENT STATUS AND PROBLEMS OF FORMATION OF
INVESTMENT - INNOVATIONS SUPPORT OF AGRICULTURAL
ENTERPRISES IN RADIATION-CONTAMINATED AREAS (EXAMPLE
ZHYTOMYR REGION)**

Annotation. The article analyzes the current state and problems of formation of the system of investment support development of agricultural enterprises in radiation-contaminated areas. The factors influence the investment attractiveness in radiation-contaminated areas. Shows the dynamics of investments in agricultural enterprises of Zhytomyr region for 2002-2014 years, particularly overseas. The dynamics of investment activity of agricultural enterprises in Zhytomyr region for 2002-2014 years. The system of investment support of agricultural enterprises in Zhytomyr region and outlines strategic priorities for agriculture Zhytomyr region until 2015.

Keywords: investments, radiation-contaminated areas, agriculture, investment attractiveness, investment potential.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Сучасний розвиток світових інтеграційних процесів зумовлює нові виклики у стратегічному розвитку аграрного сектора провідних економік світу та їх складових – сільськогосподарських підприємств. Не є виключенням і наша країна.

Основною проблемою на сьогодні залишається забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських підприємств в їх динамічному розвитку при взаємодії з іншими суб'єктами, не тільки внутрішнього, а й зовнішнього середовища. Дане питання зумовлює необхідність розробки нової парадигми формування системи інвестиційного забезпечення розвитку підприємств сільськогосподарської сфери в перспективі.

Особливо проблемними у інвестиційному розвитку сільськогосподарських підприємств є території України, які зазнали радіаційного забруднення, до яких відносимо : Волинську, Житомирську, Київську, Рівненську та Чернігівську області. Саме в цих регіонах підприємства АПК зіштовхуються з чималими проблемами, оскільки зазвичай інвестори бояться вкладати свої кошти у зв'язку з численними ризиками, не тільки екологічними, а й економічними та соціальними.

Останні дослідження та публікації, на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Питаннями формування системи інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств займалися такі провідні науковці, як : Бутко М. П. [1], Бусленко Б. В. [2], Гудзинський О. Д. [3], Дадашев Б. А. [4], Корчинська С. П. [7], Краківська В. Я. [8], Рижкова Л. О. [13], Ходаківський В. М. [15] та інші. Проте, інвестиційне забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств на радіаційно забруднених територіях залишається малодослідженим, що і спричинило вибір теми статті.

Мета статті полягає у з'ясуванні сучасного стану та проблем формування системи інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств на радіаційно забруднених територіях.

Виклад основного матеріалу. Більше двох десятиліть тому вченими розроблені пропозиції щодо подолання наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які залишаються актуальними і в даний момент. Ці наслідки

позначилися практично на всіх сферах життєдіяльності регіону, в тому числі й на аграрному секторі (зменшилася кількість посівних площ, знизилася поголів'я худоби, обсяги виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції впали на 40% [13].

Проблема інвестиційного забезпечення розвитку на радіаційно забруднених територіях є найбільш гострою серед малих і середніх сільськогосподарських підприємств та особистих селянських господарств. Досягнення позитивних зрушень у цьому напрямі найбільшою мірою залежить від використання місцевих можливостей інвестиційного забезпечення. Однак такі можливості в більшості регіонів і територій обмежені. Тому, проблема інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства і села набуває масштабності. Розв'язання її має національне значення і потребує консолідації зусиль усіх ланок і сфер виробництва, соціуму, органів державної влади та управління економікою. Вченими ННЦ «Інститут аграрної економіки» розроблено стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року, де визначено сукупність індикаторів, що сприятимуть повному забезпеченню потреб розвитку сільського господарства в інвестиційних ресурсах [14].

Важливе значення у формування системи інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств на радіаційно-забруднених територіях мають чинники впливу на інвестиційну привабливість. Серед цих чинників слід виокремити такі групи, які визначають рівень привабливості території для інвесторів [1, с. 33]:

- ті, що впливають на рівень інвестиційного потенціалу регіону (природно-географічний, трудовий, виробничий, інноваційний, інституціональний, інфраструктурний, фінансовий, споживчий потенціали),
- ті, що визначають рівень некомерційних інвестиційних ризиків (законодавчі, політичні, соціальні, економічні, екологічні та кримінальні ризики).

– інвестиційна активність (концентрація і розподіл інвестиційного капіталу, активізація впровадження нових виробничих потужностей, розвиток прямих і портфельних інвестицій). Чинники впливу на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств на радіаційно забруднених територіях наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Чинники впливу на інвестиційну привабливість на радіаційно-забруднених територіях

Класифікаційна ознака	Назва чинника	Значення чинника
Згідно впливу на рівень інвестиційного потенціалу регіону	Економіко-географічне положення	Близькість регіону до кордонів держави, міра розвитку виробничої інфраструктури, зокрема, наявність транспортних коридорів, прикордонних терміналів, нафто-, газопроводів, ЛЕП загальнодержавного значення, близькість до Києва та інших розвинених промислових центрів України
	Природно-ресурсний потенціал	Економічна оцінка мінеральних, земельних, лісових, рекреаційних ресурсів
	Трудовий потенціал	наявність трудових ресурсів – густина населення, чисельність економічно активного населення (у розрахунку на 1 км ²), пропозиція робочої сили на ринку праці; освітньо-кваліфікаційний рівень трудових ресурсів (у розрахунку на 10 тис. чол. економічно активного населення) – підготовка кваліфікованих робітників професійно-технічними навчальними закладами, підготовка кадрів ВНЗ I-IV рівнів акредитації, підвищення кваліфікації кадрів, кількість працівників, які навчалися нових професій; вартість робочої сили – середньомісячна номінальна заробітна плата працівників.
	Економічний потенціал	Обсяги ВДВ (у розрахунку на душу населення)
	Місткість споживчого ринку	Сукупні витрат домогосподарств (у середньому за місяць у розрахунку на домогосподарство), роздрібного товарообороту та обсягу реалізованих послуг, оплачених населенням (у розрахунку на душу населення)
	Інфраструктурний потенціал	Густина автомобільних шляхів і залізниць, місткості АТС (на 10 тис. чол. населення), вартості основних засобів виробництва і розподілу електроенергії, газу і води (на душу населення)
	Науково-технічний потенціал	Кількість спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи (у розрахунку на 10 тис. чол. економічно активного населення), обсягом наукових і науково-технічних робіт (на душу населення), обсягом затрат на НДДКР
	Інвестиційні преференції	Наявність вільних економічних зон, територій пільгового інвестування в регіоні
Згідно рівня некомерційних інвестиційних ризиків	Політичний ризик	Наявність або відсутність політичної та кадрової стабільності, авторитетність місцевої влади
	Економічний ризик	Активність регіону в реалізації економічних реформ і регуляторної політики, адекватність інвестиційних намірів стратегії економічного розвитку регіону
	Соціальний ризик	Демографічне навантаження постійного населення, міжрегіональна та міждержавна міграція, грошові доходи населення, рівень розвитку соціальної інфраструктури в регіоні, кількість безробітного населення, криміногенна ситуація

	Екологічний ризик	Міра забрудненості навколишнього природного середовища, наявність зон екологічного лиха
Щодо інвестиційної активності	Інвестиційна активність	Концентрація і розподіл інвестиційного капіталу, активізація впровадження нових виробничих потужностей, розвиток прямих і портфельних інвестицій

*- складено автором на основі [5; 1; 8]

Серед екологічних чинників, що негативно впливають на забруднення та загалом рівень інвестування у сільськогосподарські підприємства відносимо: погіршення екологічної ситуації на території області, залишки радіаційного забруднення, яке виникло внаслідок вибуху на Чорнобильській АЕС, неефективне поводження з відходами, в тому числі й небезпечними, що спричиняє погіршення умов вирощування сільськогосподарської продукції.

Негативний вплив чинників радіаційного забруднення на діяльність сільськогосподарських підприємств, проявляється у менших обсягах інвестування у сільськогосподарське виробництво забруднених регіонах (у 2014р.) : Житомирська обл. – 2904,9 млн. грн., Волинська обл. – 3389,7 млн. грн., Київська обл. – 19653,4 млн. грн., Рівненська обл. – 2804,5 млн. грн. та Чернігівська обл. – 2621,2 млн. грн., що є нижче середнього рівня загалом по Україні [11].

Для більш чіткого розуміння даної проблеми зупинимося на аналізі інвестиційного забезпечення сільськогосподарського комплексу Житомирської області. Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств у Житомирській області була спрямована на забезпечення продовольчої безпеки регіону та створення належних умов для розвитку агропромислового виробництва (табл. 2.).

Таблиця 2

Динаміка інвестиційних вкладень у сільськогосподарські підприємства Житомирської області протягом 2002-2014 років, тис. грн.

Назва показника	Роки					Відхилення, +/-	
	2002	2005	2010	2013	2014	2014/2002	2014/2013
Капітальні інвестиції, з них:	210093	218002	230734	541005	561171	351078	20166
у матеріальні активи	18645	19285	20042	29767	28732	10087	-1035
в основний капітал	24896	25124	25465	26448	28314	3418	1866
в капітальне будівництво	31487	32618	33146	33618	34567	3080	949

у машини, обладнання та транспортні засоби	23587	24391	25645	27148	29965	6378	2817
в землю	14658	13458	15412	12824	16224	1566	3400
у існуючі будівлі та споруди	26486	27351	28415	29984	31456	4970	1472
в довгострокові біологічні активи рослинництва	22585	25476	29823	34688	38446	15861	3758
в довгострокові біологічні активи тваринництва	19935	21354	23345	22546	29452	9517	6906
у інші необоротні матеріальні активи	27814	28945	29441	323982	324015	296201	33

**- складено автором на основі [6]*

До числа територій, які потерпіли від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у Житомирській області, входять дев'ять районів : Овруцький, Олевський, Новоград-Волинський, Народницький, Лугинський, Малинський, Коростенський, Смільчинський, Володарськ-Волинський райони, що зазнали значного радіоактивного забруднення [7, с. 60].

Найвищий рівень забруднення цезієм – 137 від 5 до 15 КУ/км² мають сільськогосподарські угіддя в господарствах таких районів : Народицькому – 35,3%, Коростенському – 14,6, Луганському – 13,0 та Овруцькому – 7,6%. З рівнем забруднення понад 15 КУ/км² виявлено 10 тис. угідь. Найбільші площі сільськогосподарських угідь, що мають рівень забруднення стронцієм – 90 від 0,15 до 3,0 КУ/км², на території Народицького району становлять 43,3 тис. га. Дещо менше – в Овруцькому й Лугинському районах, де вони займають площу відповідно 29,7 та 14,5 тис. га. Сільськогосподарські угіддя з рівнем забруднення стронцієм – 90 понад 3,0 КУ/км² становлять 5% гав Овруцькому та Луганському районах [7, с. 60], що позначилось на загальному рівні інвестування у сільськогосподарське виробництво у цих районах області.

Вкладення в економіку області, зокрема й сільське господарство у 2014 році здійснювали інвестори з 13 країн світу. З країн ЄС надійшло 82% загального обсягу інвестицій, з країн СНД – 7%, з інших країн світу – 11%. Найбільше інвестицій надійшло від партнерів з Кіпру – 130,6 млн.дол. (49,5% від загального обсягу надходжень), Нідерландів – 36,6 млн. дол. (13,9%), Швейцарії – 16,9 млн. дол. (6,4%) та Російської Федерації – 13,8 млн. дол. (5,2%) [12].

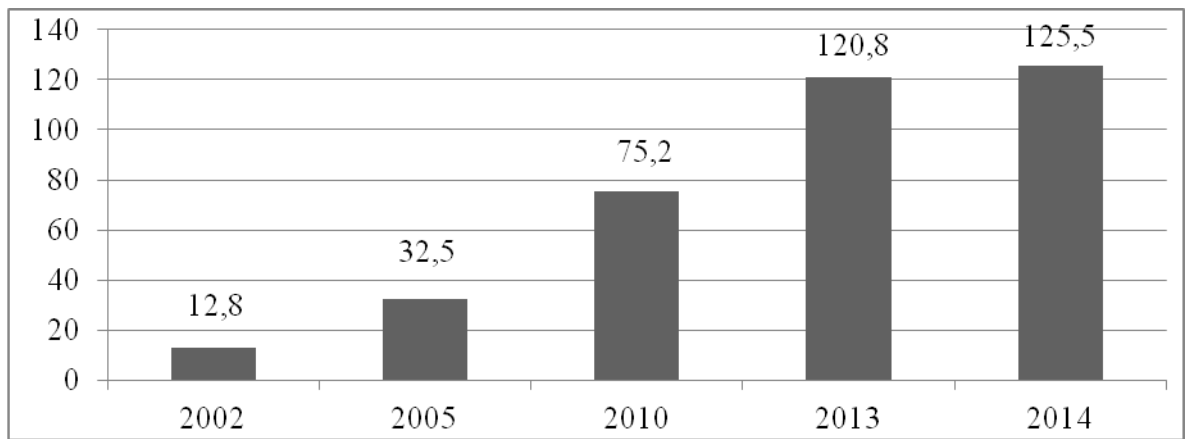


Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області у 2002-2014 роках, млн. доларів США*

*- складено автором на основі [10]

В агропромисловий комплекс Житомирської області на 1 січня 2015 року надійшло 125,5 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що на 112,7млн. доларів США більше за значення показника у 2002 році. Проте, щодо аграрного сектору, то інвестування залишається в незадовільному стані, і загальний рівень інвестицій у сільськогосподарську галузь є нижчим, порівняно із іншими галузями народного господарства.

Недостатні обсяги інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств радіаційно забруднених територій призводять до послаблення матеріально-виробничої бази суб'єктів господарювання, зменшення їх прибутковості і рентабельності, низького рівня концентрації і спеціалізації виробництва, слабкого розвитку інфраструктури аграрного ринку. На наш погляд, достатня кількість фінансових ресурсів є запорукою оновлення та вдосконалення матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва, підвищення його ефективності, забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору загалом. Матеріально-ресурсне забезпечення аграрного виробництва, його ефективний розвиток в умовах транзитивної економіки прямо залежать від обсягу, структури та напрямку інвестицій – витрат на будівництво та ремонт виробничих приміщень,

техніки та обладнання, впровадження нових технологій, забезпечення достатнього рівня платоспроможності, зміцнення фінансового стану [2].

Окрім того, негативно на інвестиційну діяльність сільськогосподарських підприємств на радіаційно-забруднених територіях впливає незначне фінансування галузі, що зумовлює значну спрацьованість устаткування, збільшення навантаження на одиницю застарілої техніки, що у свою чергу знижує ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств; зменшення капітального будівництва, зростання безробіття у сільській місцевості [2]. Динаміку інвестиційної активності щодо сільськогосподарських підприємств Житомирщини наведемо у табл. 3.

Таблиця 3

Динаміка інвестиційної активності сільськогосподарських підприємств у Житомирській області протягом 2002-2014 років*

Назва показника	Роки					Відхилення, +/-	
	2002	2005	2010	2013	2014	2014/2002	2014/2013
Інвестиції в основний капітал сільськогосподарських підприємств тис.грн.	24896	25124	25465	26448	28314	3418	1866
Співвідношення виручки до інвестицій сільськогосподарських підприємств, тис.грн.	0,006	0,006	0,007	0,007	0,005	-0,001	-0,002
Динаміка інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств, %	0	0,91	1,35	3,86	7,05	7,05	3,19
Частка інвестицій в сільське господарство до загального обсягу інвестицій в основний капітал, %	10,5	11,2	11,4	18,0	19,3	8,8	1,3

*- складено автором на основі [6]

Формування сприятливого інвестиційного клімату, збільшення обсягів інвестицій є передумовою поступового відновлення економічного зростання сільського господарства. Тому інвестиційна політика на рівні регіонального управління на радіаційно-забруднених територіях має базуватись на комплексному підході, що поєднує механізми розвитку інвестиційного потенціалу регіонів та галузей, насамперед сільського господарства. Водночас процес нарощення обсягів інвестицій у сільське господарство стримує ряд таких чинників, як [4, с. 44]:

– непослідовна інвестиційна політика в сільськогосподарській сфері з переважанням принципів залишкового виділення бюджетних коштів та недосконалість механізмів їх використання;

– нерозвинена інноваційна інфраструктура, надмірний знос і відсутність умов не лише розширеного, а й простого відтворення основних засобів;

– монополізм переробників на ринках сільськогосподарської продукції та посередників, що зумовлює високі трансакційні витрати;

– низький рівень дохідності сільськогосподарських підприємств і несприятливі умови для ведення малого бізнесу на селі;

– низька ліквідність інвестицій та невирішеність проблеми іпотеки;

– недосконалий механізм економічних відносин між галузями, що призводить до низької рентабельності капіталу та недостатньої інвестиційної привабливості аграрного сектору, що негативно впливає на формування і розширене відтворення матеріально-технічної бази сільського господарства.

Доки проводиться розробка стратегій залучення інвестицій в АПК Житомирщини, яка триває майже 18 років (від часу початку реформування аграрного сектора економіки України), аграрний сектор регіону не просто перестав розвиватися, а навіть потрапив у період можливості повного занепаду окремих галузей виробництва.

Пропонується такий варіант схеми інвестування в аграрну сферу: державний апарат управління АПК регіону надає інвесторам гарантії щодо залучення їх фінансових активів (інвестування) шляхом кардинального покращення умов експортних операцій; інвестори розпочинають інвестувати кошти; створюються умови нарощування темпів виробництва, що створює надлишок продукції. У подальшому нормалізуються взаємовідносини у посередництві сільськогосподарського виробництва та створюються умови для формування стабільної ціни на сільськогосподарську продукцію. Разом з тим відбувається зворотній процес відтоку капіталу до держави у вигляді податків, які спрямовуються на кардинальні перебудови галузі

сільськогосподарського виробництва Житомирщини, що, в свою чергу, дасть змогу значно підвищити конкурентоспроможність продукції та вийти на зовнішні ринки. Кінцеві споживачі отримують додаткову вигоду від споживання якісних товарів за помірною ціною [15].

Система інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств в Житомирській області, може включати екологічну, економічну та соціальну складові. До основних джерел інвестиційного фінансування сільськогосподарських підприємств можуть належати : кошти громадян, фінансові ресурси кредитної кооперації, ресурси іпотечного кредитування та лізингового фінансування (див. рис. 2.).



Рис. 2. Система інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств в Житомирській області*

*- власна розробка автора

В таких умовах, стратегічним пріоритетом стимулювання інвестицій у сільське господарство Житомирської області на період до 2015 року згідно Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2011-2015 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 17.03.11 № 148, виступатиме розвиток високотехнологічного агропромислового виробництва, реалізація якого передбачається шляхом [9]:

- визначення пріоритетних напрямів та сприяння залучення інвестицій у сільське господарство області;
- розробки високотехнологічних інвестиційних проектів для виробництва економічно привабливих культур, районованих на території області, та тваринницької продукції;
- вирішення на державному рівні питань стимулювання сільськогосподарського виробництва на Поліссі;
- формування системи стимулювання збільшення поголів'я великої рогатої худоби та внесення відповідних пропозицій Уряду;
- вивчення можливостей переходу сільськогосподарських підприємств Житомирщини на виробництво органічної продукції;
- щорічне збільшення обсягів виробництва валової продукції сільського господарства;
- технічне переоснащення сільськогосподарського виробництва;
- щорічне створення фермерських господарств сімейного типу за підтримки обласного бюджету;
- перехід від фермерства до потужних інтегрованих агрокомбінатів із європейськими технологіями виробництва;
- забезпечення розвитку соціальної інфраструктури;
- підвищення доходів сільського населення.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволяє зробити певні висновки щодо інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств на радіаційно-забруднених територіях. Так, перш за все повинно забезпечуватися дієве державне сприяння, оскільки такі території підпадають

впливу особливих чинників. Найбільш вагомими з них є екологічні чинники, які впливають не тільки на якість продукції, яку виробляє сільськогосподарська галузь, але і на поведінку інвесторів, оскільки мало хто з них буде вкладати фінанси у галузь з нестабільними умовами функціонування. Державним органам і підприємствам слід вживати необхідних заходів з покращення якості продукції, що дозволить покращити інвестиційний клімат та забезпечити вихід на зовнішні ринки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутко М. Сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. І. Зеленський, О. Є. Акименко // Економіка України. – 2005. – № 11. – С. 30–35.
2. Бусленко Б. В. Потреба в залученні інвестицій в агропромисловий комплекс України. / Б. В. Бусленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=71179>.
3. Гудзинський О. Д. Формування системи інвестиційного забезпечення стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств / О. Д. Гудзинський // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 4. – С. 5-8.
4. Дадашев Б. А. Інвестиційний розвиток сільського господарства України[Електронний ресурс] / Б. А. Дадашев // Агроінком. – 2013. – № 4-6. – С. 43-46.
5. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізм) / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; [ред. кол. : наук. ред. д.е.н., проф. П. Ю. Беленький]. – Львів, 2002. – С. 308.
6. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2002–2014 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/>.

7. Корчинська С. П. Економічне стимулювання власників землі та землекористувачів за зниження радіоактивного забруднення ґрунтів / С. П. Корчинська, М. П. Снопко // Економіка АПК. – 2006. – № 5. – С. 60-63.
8. Краківська В. Я. Інвестиційна діяльність та інвестиційна політика в регіоні / В. Я. Краківська // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 4. – С. 8–10.
9. Програма розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2011-2015 роки. Рішення Житомирської обласної ради від 17.03.11 № 148 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zhitomir-region.gov.ua/doc_cil_progs/obl_progr_agro.pdf.
10. Прямі інвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/>.
11. Прямі інвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
12. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці Житомирської області на 01.07.2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/>.
13. Рижкова Л. О. Житомирщина в цифрах 2006. Короткий статистичний довідник. – Житомир: Основа, – 2007. – 108 с.
14. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / [за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка]. – [2-е вид., перероб. і допов.]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 218 с.
15. Ходаківський В. М. Інвестиції у відродження агропромислових формувань Житомирської області / В. М. Ходаківський // Розвиток агробізнесу в Україні: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 10-річчю ф-ту аграр. менеджменту, 25–27 берез. 2010 р. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 176–178.